

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld:

1. In te stemmen met het voorgestelde proces, zoals beschreven in het begeleidend schrijven (DM1644619), om de impact van de Corona crisis inzichtelijk te maken en te verwerken bij de opstelling van de ontwerp-begroting 2021.
2. De in de Voorjaarsnota 2020 geschetste ontwikkelingen in de exploitatie en de investeringen, exclusief de impact van de Corona crisis, en de aangegeven dekking hiervan, alsmede de doorwerking hiervan in het tarief voor de heffingen in het begrotingsjaar 2021, als kader en uitgangspunt te hanteren bij de opstelling van de ontwerp-Begroting 2021.
3. In te stemmen met het voorstel om gelijktijdig bij de vaststelling van de Begroting 2021 ook de tarieven voor de heffingen voor het begrotingsjaar 2021 vast te stellen.

Toelichting

1. Onzekere tijden als gevolg van de Corona crisis

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2020 waarin we beleidsmatig en financieel meerdere jaren vooruit kijken. In deze Voorjaarsnota is beleidsmatig de lijn van vóór de coronacrisis uitgewerkt. We weten ook dat de wereld als gevolg van de wereldwijde uitbraak er over een paar maanden anders uitziet. We zouden u in deze voorjaarsnota al graag inzicht willen geven in consequenties van deze crisis en oplossingen aandragen voor mogelijke problemen die ontstaan, maar de onzekerheden zijn hiervoor nog te groot. Daarom kiezen we er voor de Voorjaarsnota 2020 zelf niet aan te passen maar rekening te houden met het feit dat bij de Begroting 2021 er aanpassingen zullen zijn als gevolg van de impact van de Coronacrisis (zie het begeleidend schrijven). Belangrijkste reden om dit bij de begroting mee te nemen, is dat momenteel de mogelijke consequenties nog onduidelijk zijn.

Hoewel nog onduidelijk is wat de reikwijdte van de consequenties van de Coronacrisis is, zijn wel een aantal mogelijke gevolgen te noemen voor de opbrengsten- en kostenontwikkeling. Het waterschap onderneemt een aantal acties om deze mogelijke gevolgen in beeld te brengen. Hiervoor inventariseren we binnen de organisatie de mogelijke gevolgen aan de hand van 3 crisisscenario's. En houden we een overzicht bij de van projecten en activiteiten die vertragen en de financiële effecten daarvan. Dit teneinde een eerste beeld te hebben bij de Begroting 2021.

2. Voorjaarsnota 2020

Bij de Voorjaarsnota kijken we vooruit in het werk van het waterschap. Dit doen we voor tenminste de komende vier jaren. We maken daarbij een meerjarenraming. We constateren echter dat de dynamiek rond ons werk toeneemt. Hierdoor verandert ook het type werk en de voorspelbaarheid van onze begrotingen. In reactie daarop kijken we verder vooruit om mogelijke veranderingen tijdig aan te zien komen en werken we met een strategische agenda met 10 lijnen.

In deze voorjaarsnota wordt het eerste begrotingsjaar van de meerjarenraming concreet uitgewerkt. Langs de 10 strategische lijnen worden de ontwikkelingen en de mogelijke keuzes voor de 10 strategische lijnen kwalitatief beschreven. Voor het merendeel van de strategische lijnen geldt dat er nog geen goede meerjarenraming gegeven kan worden omdat deze mede afhankelijk is van de positie die HDSR met betrekking tot dit strategische onderwerp wil innemen.

In dit jaar zijn voor alle 10 strategische lijnen bestuurlijke sessies voorzien waarin de bestuurlijke ambitie per thema wordt opgehaald. Om het principe "Wie eerst komt, wie eerst maalt" te voorkomen, stelt het dagelijks bestuur voor om de integrale besluitvorming plaats te laten vinden bij de Voorjaarsnota 2021. De

bestuurlijke ambities per thema worden daarvoor verwerkt in een integrale en afgewogen meerjarenprogrammering over de 10 strategische lijnen passend binnen de financiële kaders. Deze meerjarenprogrammering wordt vervolgens ingebracht bij de Voorjaarsnota 2021. In de afweging zullen ook de gevolgen van de corona crisis worden meegenomen.

Exploitatie:

In onderstaande tabel (= tabel 1) zijn de ontwikkelingen met financiële consequenties voor 2021, die het netto-kostenniveau zijn verwerkt, opgenomen. Het uitgangspunt is de begroting van 2020 en vervolgens zijn verwerkt:

- Doorwerking van de besluiten uit de voorjaarsnota's en begrotingen uit het verleden (zie tabel 2);
- Autonome ontwikkelingen: prijsontwikkelingen voor personeel en overige kosten en opbrengsten maar ook doorrekening van kapitaallasten van investeringen uit het verleden en lopende investeringsprojecten;
- En de in deze voorjaarsnota toegelichte overige ontwikkelingen en ontwikkelingen uit de 10 strategische lijnen.

Kostenopbouw Onderdeel	2021 Totaal	WSH	ZH
Totaal kosten basis	127.807	67.812	59.996
Totaal Begroting 2020	127.508	67.708	59.800
Totaal doorwerking VJN's/MJR	299	104	196
Totaal autonome ontwikkelingen	3.456	2.029	1.426
Doorwerking MJR Afschrijvingen	2.076	1.375	701
Doorwerking MJR Rente	-	-	-
Solidariteitsbijdrage HWBP	-600	-600	-
Indexering personeelskosten	1.491	1.063	428
Indexering overige kosten	1.014	613	401
Indexering overige opbrengsten	-525	-422	-104
Overige ontwikkelingen	400	400	-
Invoering DAMO	100	100	-
Groen/ Blauwe diensten	300	300	-
Totaal kosten 2021 excl. 10 strategische lijnen	131.663	70.241	61.422
Totale kosten vanuit de lijnen	500	339	161
Ruimtelijke Ontwikkeling en Waterschap	150	150	-
Stakeholdermanagement/ relatiemanagement	250	135	115
Educatie en communicatie i.r.t. Waterbewustzijn	100	54	46
Totale kosten 2021 incl. 10 strategische lijnen	132.163	70.580	61.583

Tabel 1: Overzicht netto kosten ontwikkeling 2021, uitgesplitst per heffing (bedragen in € 1.000)

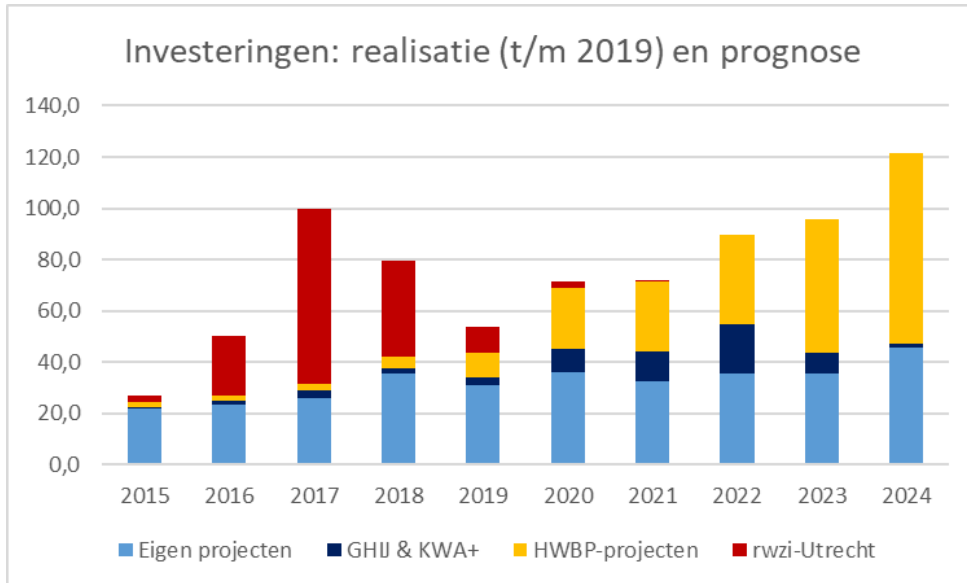
Specificatie doorwerking VJN's/ MJR en CA

	Totaal	WSH	ZH
I&A Waterschapshuis	50	27	23
Extra verhoging vanuit 2020	100	54	46
Toekomstbestendige organisatie Personeel	50	27	23
Toekomstbestendige organisatie Overige kosten	150	81	69
Duurzaamheid personeel	-25	-14	-12
Cultuurhistorie/ 2022	100	54	46
WB WKB Veiligheidstoets	67	67	-
WB Organisatieverandering	-101	-101	-
OSA Data ecologie e.d. overige kosten training	-72	-72	-
Exotenbestrijding	-120	-120	-
Onderhoud NVO-oeveren	100	100	-
Totaal doorwerking VJN's/MJR en CA	299	104	196

Tabel 2: Specificatie doorwerking besluiten uit de voorjaarsnota's en begrotingen uit het verleden

Investerings:

Net als de vorige voorjaarsnota, kijkt ook deze voorjaarsnota 10 jaar vooruit in de investeringsagenda van de Stichtse Rijnlanden. De investeringsagenda blijft voor de komende jaren omvangrijk, met een piek in 2024-2026. In onderstaande grafiek zijn gerealiseerde en de begrote investeringsuitgaven voor de periode 2015 t/m 2024 in beeld gebracht.

Algemeen financieel kader 2021-2024

De kaders voor het financieel beleid in deze voorjaarsnota zijn afkomstig uit de financiële paragraaf van het coalitieakkoord 2019 en sluiten aan bij de in het algemeen bestuur gevoerde discussies. Gehanteerde uitgangspunten hierbij zijn:

- We bouwen voort op het gedegen financieel beleid van het algemeen bestuur van de afgelopen jaren;
- Het uitgangspunt zijn kostendekkende belastingtarieven en een gelijkmatige en voorspelbare ontwikkeling van de waterschapslasten;
- De lastenontwikkeling voor de komende 4 jaar kent een plafond van 4% stijging per jaar van de totale belastingopbrengsten voor het waterschap;
- Als er buitengewone ontwikkelingen zijn, die het plafond van 4% onder druk zetten, voeren we daarover een discussie in het algemeen bestuur.

Aan de kant van de watersysteemheffing is er sprake van een stijgend netto-kostenniveau. Om toe te werken naar kostendekkende tarieven, met als uitgangspunt een gelijkmatige (en matige) tariefontwikkeling, zal de eerste jaren incidenteel de inzet van egalisereserves nodig zijn. Met de inzet van de egalisereserves kunnen, indien nodig, tarieven die hoger of lager dan kostendekkend zijn, vastgesteld worden om de ontwikkeling van de belastingtarieven gelijkmatig te laten verlopen.

Een verhoging van de totale belastingopbrengst van 4% betekent niet dat de tarieven ook gemiddeld met 4% stijgen. Een deel van de hogere belastingopbrengsten vloeit voort uit de jaarlijkse autonome groei van het belastingdraagvlak van de verschillende categorieën. Dit geldt echter niet voor de categorie Ongebouwd. Dat draagvlak heeft de laatste jaren een dalende trend.

Binnen het waterschap hanteren we de volgende uitgangspunten voor budgetbeheer:

- Tegenvallers worden in beginsel binnen het programma opgevangen. Meevallers vallen vrij ten gunste van de algemene middelen voor de bredere afweging door het algemeen bestuur;
- Meevallers incasseren we op het moment dat ze werkelijk gerealiseerd zijn en we anticiperen op tegenvallers zodra die zich aandienen;
- Structurele kosten worden gedekt door structurele inkomsten;
- Incidentele kosten kunnen ook gedekt worden door incidenteel beschikbare middelen.

Watersysteemheffing:

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van het netto-kostenniveau weergegeven. De stijging van de netto-kosten bestaat uit verschillende onderdelen van autonome ontwikkelingen tot de beleidsmatige ontwikkelingen die in het kader van de deze voorjaarsnota zijn opgenomen. Hiervan is in tabel 1 per heffing een overzicht opgenomen van de effecten op de exploitatielasten.

Watersysteemheffing

	Begroting 2020	VOORJAARSNOTA 2020			
		2021	2022	2023	2024
Basis kostenniveau	67.708	67.811	67.871	67.194	67.035
Totaal autonome ontwikkelingen	-	2.030	3.847	5.351	5.864
Totaal overige ontwikkelingen		400	-	-	-
Totaal nieuwe ontwikkelingen VJN 2020 jaar 2021	-	339	539	539	539
Totaal nieuwe ontwikkelingen VJN 2020 jaar 2022 e.v.	-	-	PM	PM	PM
Totale netto-kosten VJN 2020	67.708	70.580	72.256	73.084	73.437
<i>jaarlijkse ontwikkeling netto-kosten</i>		4,2%	2,0%	1,1%	0,5%
Belastingopbrengsten	65.275	70.580	73.673	76.620	79.685
<i>jaarlijkse ontwikkeling belastingopbrengsten*</i>		8,1%	4,0%	4,0%	4,0%
Mutatie egalisatiereserve	-2.432	-	1.417	3.536	6.248

(bedragen x € 1.000)

* In 2021 is een groei van 8,1% van de belastingopbrengsten van de watersysteemheffing benodigd, als er voor gekozen zou worden om in één keer naar kostendekkendheid te groeien.

Tabel 3: Meerjarenoverzicht netto kosten en belastingopbrengst ontwikkeling Watersysteemheffing

Het netto-kostenniveau tussen 2020 en 2021 stijgt met 4,2% van € 67,7 miljoen tot € 70,6 miljoen. Als we vervolgens het uitgangspunt van volledig kostendekkende tarieven voor alle categorieën toepassen op 2021, met het huidige draagvlak, betekent dit een noodzakelijke verhoging van de belastingopbrengst van 8,1% ten opzichte van 2020 (4,2% kostenstijging en 3,9% kostendekkendheid).

In de navolgende jaren zijn in deze voorjaarsnota en meerjarenramingen nog geen nieuwe beleidsmatige ontwikkelingen verwerkt. Met incidentele ontwikkelingen en kostenverlagingen vanuit de doorwerking van eerdere voorjaarsnota's is de stijging van het netto-kostenniveau na 2021, zoals nu uitgewerkt, beperkt. De doorwerking van het maximale 'belastingplafond' van 4% in het meerjarenoverzicht in tabel 3 leidt daarom tot oplopende dotaties aan de egalisatiereserves. Bestuurlijke keuzes op basis van de nadere uitwerking van de ontwikkelingen binnen de strategische lijnen kunnen dit beeld bij de Voorjaarsnota 2021 doen wijzigen.

Zuiveringsheffing:

Het uitgangspunt voor het financieel kader voor de Zuiveringsheffing zijn gelijkblijvende belastingopbrengsten. Omdat het huidige tarief hoger is dan kostendekkend en omdat de ontwikkeling van de netto-kosten voor 2021 beperkt is wordt desondanks ruim € 2,5 miljoen aan de egalisatiereserves toegevoegd.

Zuiveringsheffing

	Begroting 2020	VOORJAARSNOTA 2020			
		2021	2022	2023	2024
Basis kostenniveau	59.800	59.996	60.053	60.030	60.099
Netto-kostenniveau Begroting 2020	59.800	59.800	59.800	59.800	59.800
Totaal autonome ontwikkelingen	-	1.427	1.440	2.144	1.907
Totaal doorwerking VJN's/MJR	-	196	253	230	299
Totaal overige ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Totaal nieuwe ontwikkelingen VJN 2020 jaar 2021	-	161	161	161	161
Totaal nieuwe ontwikkelingen VJN 2020 jaar 2022 e.v.	-	-	PM	PM	PM
Totale netto-kosten VJN 2020	59.800	61.583	61.654	62.335	62.168
<i>jaarlijkse ontwikkeling netto-kosten</i>		3,0%	0,1%	1,1%	-0,3%
Belastingopbrengsten	64.125	64.125	64.125	64.125	64.125
<i>jaarlijkse ontwikkeling belastingopbrengsten</i>		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Mutatie egalisatiereserve	4.324	2.541	2.471	1.789	1.957

(bedragen x € 1.000)

Omdat de ontwikkeling van netto-kostenniveau hoger is dan de gelijkblijvende belastingopbrengsten vinden jaarlijks dalende toevoegingen aan de egalisereserves plaats. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat voor de jaren 2022 en verder geen beleidsmatige ontwikkelingen zijn opgenomen. Met name aan de kant van de zuiveringsheffing liggen deze verder in de tijd en moeten die nader worden uitgewerkt. Duidelijke voorbeelden hiervan zijn het verwijderen van medicijnresten, nieuwbouw van de rwzi Zeist (eventueel in combinatie met Bunnik) en investeringsuitgaven op het gebied van duurzaamheid. Een analyse van de kostenontwikkeling laat zien dat juist in de jaren na de periode die deze voorjaarsnota beschouwt de netto-kosten onder invloed van deze ontwikkelingen stijgen. In het kader van de evenwichtige ontwikkeling van de belastingtarieven is het om die reden niet reëel de belastingopbrengsten voor 2021 ten opzichte van 2020 te verlagen.

3. Vaststellen van belastingtarieven bij de begroting

Daar waar het vooruitkijken in de Voorjaarsnota leidt tot een afgewogen besluitvorming over het totaal aan opgaven en een bijbehorend kostenniveau, vertalen we deze kosten pas in tarieven bij de begroting. Dit is in lijn met het advies van de auditcommissie, d.d. 10 december 2018. Berekeningen voor de tarieven zijn later in het jaar meer nauwkeurig door beter zicht op draagvlak en grondslagen. Ook voorkomt dit de herhaling van de bestuurlijk discussie.

Kaders

Als kaders en uitgangspunten bij de totstandkoming van deze concept Voorjaarsnota 2020 gelden:

- Voorjaarsnota 2019
- Begroting 2020
- Waterbeheerplan Waterkoers 2016-2021
- Het Besluit Beheer en Verantwoording Waterschappen (= BBVW) waarin is opgenomen dat er sprake moet zijn van een meerjarig perspectief sluitende meerjarenbegroting.

Financiële aspecten

Meer specifiek zijn deze opgenomen en beschreven in deze Concept Voorjaarsnota 2020 en dit bestuursvoorstel.

Communicatie aspecten

Na vaststelling van de Voorjaarsnota 2020 door het algemeen bestuur wordt de Voorjaarsnota via de HDSR website toegankelijk gemaakt.

Bijlagen

1. Begeleidend schrijven (DM1644619)
2. Concept Voorjaarsnota 2020 (DM1631201)